

Emilia Zalewska
Politechnika Łódzka
e-mail: emiliazalewska01@gmail.com

Ryzyka globalizacyjne we współczesnym świecie i ich wpływ na przedsiębiorstwa globalne

Globalization risks in the modern world and their impact on global enterprises

https://doi.org/10.25312/2391-5145.16/2021_16ez

Wprowadzenie

Celem pracy¹ jest identyfikacja globalnych ryzyk i ich źródeł oraz przedstawienie, jak ryzyka globalizacyjne wpływają na przedsiębiorstwa globalne. Pozwoli to na refleksję na temat sposobów minimalizowania oraz eliminowania ich skutków.

Proces globalizacji

Globalizacja, będąc złożonym procesem, scala światową gospodarkę, upraszczając tym samym wymianę dóbr, usług czy wiedzy². Swym zasięgiem obejmuje niewralgiczne z punktu widzenia postępu ludzkiego dziedziny: ekonomiczną, społeczną, polityczną, technologiczną i kulturową. Sfera ekonomiczna opiera się na rozwoju oraz integracji gospodarki. Dziedzina społeczna wiąże się z procesami i strukturami, które łączą ludzi w dążeniu do wspólnego celu. Aspekt polityczny natomiast skierowany jest na wszelkie

¹ Praca magisterska powstała w Instytucie Nauk Społecznych i Zarządzania Technologiami na Wydziale Zarządzania i Inżynierii Produkcji Politechniki Łódzkiej pod kierunkiem dr hab. prof. ucz. Edyty Pietrzak.

² K. Tubielewicz, *Biznes w środowisku globalnym*, [w:] R. Knosala (red.), *Innowacje w zarządzaniu i inżynierii produkcji*, Oficyna Wydawnicza Polskiego Towarzystwa Zarządzania Produkcją, Opole 2015, s. 204–205.

decyzje mające na celu określenie zachowań zależnych od siebie społeczeństw o sprzecznych interesach. Sfera technologiczna odnosi się do wkładu rzeczowego na przestrzeni lat, dzięki któremu postęp ma potencjał do szybszego rozwoju. Kulturowo można przede wszystkim wyróżnić działania przyczyniające się do zwiększenia różnorodności wśród społeczności.

Ryzyka ekonomiczne

Ryzyka ekonomiczne to czynniki, które związane są z faktorem gospodarczymi. Zaliczyć do nich można recesję, która objawia się gwałtowną wyprzedzą akcji, przez co inwestor zapożycza się, co może doprowadzić do upadku przedsiębiorstwa³. Inflacja, przez którą ceny dóbr i usług wzrastają, przyczynia się bezpośrednio do zniechęcania potencjalnych, jak i stałych nabywców do zakupu lub skorzystania z oferowanej usługi⁴. Natomiast konkurencyjność nasila w przedsiębiorstwie pragnienie nieustającego rozwoju, co przekłada się na chęć usprawniania procesów, inwestycji, a nawet zmierzania ku automatyzacji, skutkującej masowymi zwolnieniami. Utrata pracowników, szczególnie tych z wieloletnim doświadczeniem, objawia się utratą wiedzy ukrytej. Przez to firma jest narażona na „wyciek” poufnych informacji, które dla przedsiębiorstwa globalnego mogą stanowić istotny aspekt przejawiający się konkretną pozycją na rynku⁵. Do masowych zwolnień mogą również prowadzić kolejne ryzyka, jakimi są globalne epidemie. Zmniejszony popyt na dobra i usługi, utrudniony import i eksport towarów, dostosowanie warunków pracy do wymagań epidemiologicznych, a także praca zdalna to wyzwania, z jakimi musi się zmierzyć każda firma.

Ryzyka środowiskowe

Procesy globalizacyjne poprzez skutki uboczne rozwoju, do których można zaliczyć wyniszczanie środowiska, powodują globalne ocieplenie, jak również częste występowanie klęsk żywiołowych. Tragedie tego typu zagrażają zarówno ludziom, jak i budynkom, w tym przedsiębiorstwom. Do najczęstszych kataklizmów można zaliczyć tornada, powodzie, trzęsienia ziemi, pożary czy kwaśne deszcze. Innym ryzykiem jest utrata zasobów naturalnych, co dla przedsiębiorstw globalnych korzystających z ich źródeł w celach produkcyjnych oznacza upadek firmy lub jej przebranżowienie.

³ T. Terlikowski, *Globalizacja ryzyka – wyzwaniem dla badań nad bezpieczeństwem*, „Zeszyty Naukowe SGSP” 2016, nr 60/4, s. 157.

⁴ J. Skodlarski, *Historia gospodarcza*, PWN, Warszawa 2012, s. 225–227, 245–262.

⁵ M. Śmilgin, *Indywidualne i społeczne skutki bezrobocia na tle globalizacji*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2006, z. 8, s. 423–425.

Ryzyka geopolityczne

Jednym z kluczowych ryzyk geopolitycznych jest upadek państwa, na którego wystąpienie mogą składać się konflikty zbrojne. Dla krajów wysokorozwiniętych celem ataków są kraje słabo rozwinięte, które stanowią łatwy cel ze względu na brak technologii umożliwiającej kontakt bojowy na wyrównanym poziomie. Konflikty zbrojne mogą odnosić się także do aspektów terytorialnych, zróżnicowania ludności czy występowania surowców mineralnych⁶. Wszelkie działania wojenne mogą doprowadzić nawet do zamknięcia oddziały przedsiębiorstwa globalnego.

Innym powodem upadku państwa może być delegitymizacja społeczna. Taka utrata aprobaty społecznej może skutkować anarchizacją, co w konsekwencji prowadzi do krytycznych z punktu widzenia państwa wydarzeń⁷. W odniesieniu do organizacji globalnych spowodować to może właśnie pomiędzy pracownikami, brak zaangażowania lub częste urlopy. Kolejnym ryzykiem geopolitycznym jest upadek multilateralizmu, który objawia się rozbieżnymi zdaniem współpracujących państw w kwestii identyfikacji problemów, procesów naprawczych i finansowania zasobów stanowiących wspólną wartość dodaną. Ryzykiem jest ponadto kryzys ekonomiczno-gospodarczy, którego przyczyną mogą być klęski żywiołowe wyniszczające dobro państwa. Tego typu kryzys może doprowadzić do obniżenia popytu czy gwałtownych zmian na rynku walutowym, co dla przedsiębiorstwa globalnego wiąże się z obniżoną sprzedażą dóbr lub potencjalnymi zadłużeniami, a w konsekwencji grozi jej upadkiem.

Ryzyka społeczne

Erozja więzi społecznych to główne ryzyko społeczne, które poprzez odmienne zdania i wartości, zróżnicowanie etniczne czy religijne powoduje konflikty pomiędzy ludźmi. Postęp w globalizacji powoduje wzrost liczby potencjalnych powodów do rywalizacji. Epidemie są także przyczyną erozji więzi, lecz w tym wypadku obostrzenia i odseparowanie jest decyzją państwa, a nie samego człowieka. Tego typu ryzyka mogą wpłynąć na psychikę człowieka. Utrata pracy, uszczerbek na zdrowiu, problemy finansowe czy brak kontaktu z wieloma ludźmi to czynniki, które na to oddziałują. Do pandemii koronawirusa przyczynił się postęp globalizacyjny, głównie poprzez masową produkcję, nowo powstające patogeny, procedury, złe przepisy i czynniki środowiskowe⁸. Innym ryzykiem społecznym są choroby cywilizacyjne, do których między innymi można zaliczyć depresję, pracoholizm, nadciśnienie czy otyłość. Liczba schorzeń wraz z postępującą globalizacją wzrasta.

⁶ P. Bukowski, *Geopolityczne źródła potencjalnych konfliktów w zachodniej części Bałkanów*, „Przegląd Geopolityczny” 2018, nr 24, s. 88.

⁷ T. Klin, *Państwo upadłe*, [w:] A. Florczak, A. Lisowska (red.), *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, OTO Agencja Reklamowa, Wrocław 2014, s. 107–108.

⁸ T. Mirski, M. Bartoszcze, A. Bielawska-Drózd, *Globalizacja a choroby zakaźne*, „Przegląd Epidemiologiczny” 2011, nr 4, s. 650–651.

Ryzyka technologiczne

Do ryzyk technologicznych można zaliczyć cyberprzestępczość, co w szczególności niesie krytyczne skutki dla przedsiębiorstw globalnych. Wykradanie danych osobowych pracowników, know-how firmy czy informacji finansowych to główne cele przestępców. Dzięki nim są oni w stanie doprowadzić firmę do bankructwa poprzez między innymi szantaż, a także obciążyć organizację problemami prawnymi. Technologiczna dysproporcja pomiędzy państwami może prowadzić do konfliktów zbrojnych, co w konsekwencji skutkuje problemami w firmie. Mogą one polegać na zwolnieniach, obniżonym popycie czy utrudnionym transporcie, a nawet mogą prowadzić do zamknięcia oddziału przedsiębiorstwa globalnego. Biotechnologia natomiast wiąże się z przekraczaniem etycznych granic, jak w przypadku technologizacji natury (GMO), umysłów (immersja) oraz ludzkich ciał (nowoczesne protezy)⁹. Technologia osłabia też zdrowie psychiczne człowieka. Nadużywanie dotychczasowych wynalazków, takich jak smartfony powoduje rozdrażnienie i wzmacnia agresję. Może to wpłynąć na efektywność pracowników. Nowoczesna technologia choć ułatwia życie, może również zaszkodzić jej użytkownikowi. Wadliwe produkty mogą doprowadzić do wypadku w pracy lub uszczerbku na zdrowiu pracownika. Dla przedsiębiorstw globalnych ze względu na produkcję masową automatyzacja jest dużo bardziej opłacalna od taniej siły roboczej, co skutkuje zwolnieniami na skalę masową.

Zapobieganie ryzykom globalizacyjnym

Pierwszym krokiem w celu zapobiegania ryzykom globalizacyjnym dla przedsiębiorstwa będzie analiza ryzyka. Dzięki niej firma znajduje newralgiczne punkty, które w jej wypadku są słabą stroną procesów zachodzących w organizacji, i wie, na czym się skupić w celu ich doskonalenia. Ze względu na ryzyko utraty poufnych danych przedsiębiorstwo powinno zadbać o to, aby kluczowe informacje o procesach zachodzących w firmie były chronione, a dostęp do nich miały jedynie wybrane osoby. Powołanie sztabu kryzysowego w każdej filii jest idealnym rozwiązaniem, aby w niebezpiecznych sytuacjach zastosować plan awaryjny przygotowany na daną sytuację. Odłożone środki finansowe z pewnością pomogą podczas nieprzewidzianych wydatków, czy to będą nowe maszyny, środki zapewniające odpowiednią higienę pracy podczas epidemii, czy pokrycie strat po kataklizmach.

Każda organizacja jest w stanie przyczynić się do zmniejszenia skutków oddziaływania globalizacji na środowisko, choćby poprzez redukcję odpadów, zastąpienie plastiku papierem w rzeczach codziennego użytku, recykling, wykorzystywanie dokumentacji w formie elektronicznej zamiast papierowej, a także zamontowanie oświetleniowych czujników ruchu w toaletach. Przedsiębiorstwa globalne dzięki swojemu zasięgowi mogą brać udział w akcjach propagujących dbanie o środowisko, a także rozpowszechniać informacje o używaniu do produkcji jedynie biodegradowalnych komponentów. Ryzyk geopolitycznych przedsiębiorstwo globalne nie jest w stanie wyeliminować, a jedynie zniwelować

⁹ D. Haraway, *Manifest cyborga*, „Magazyn Sztuki” 1998, nr 17, s. 207.

ich skutki na tyle, na ile to możliwe. Firma może to zrobić poprzez dostosowanie się do obostrzeń panujących w danym regionie, zapewnienie swoim pracownikom stabilności, poczucia bezpieczeństwa, ubezpieczenia i stałej opieki zdrowotnej oraz stworzenie zapasu finansowego na wypadek cięższego okresu. Zabezpieczenie serwerów sieciowych przedsiębiorstwa również jest kluczowym aspektem, dzięki któremu pracownicy są spokojni o swoje dane, a sama firma – o informacje dotyczące procesów oraz know-how.

Bibliografia

Bukowski P., *Geopolityczne źródła potencjalnych konfliktów w zachodniej części Bałkanów*, „Przegląd Geopolityczny” 2018, nr 24.

Haraway D., *Manifest cyborga*, „Magazyn Sztuki” 1998, nr 17.

Klin T., *Państwo upadłe*, [w:] A. Florczak, A. Lisowska (red.), *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, OTO Agencja Reklamowa, Wrocław 2014.

Mirski T., Bartoszcze M., Bielawska-Drózd A., *Globalizacja a choroby zakaźne*, „Przegląd Epidemiologiczny” 2011, nr 4.

Skodlarski J., *Historia gospodarcza*, PWN, Warszawa 2012.

Śmilgin M., *Indywidualne i społeczne skutki bezrobocia na tle globalizacji*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2006, z. 8.

Terlikowski T., *Globalizacja ryzyka – wyzwaniem dla badań nad bezpieczeństwem*, „Zeszyty Naukowe SGSP” 2016, nr 60/4.

Tubielewicz K., *Biznes w środowisku globalnym*, [w:] R. Knosala (red.), *Innowacje w zarządzaniu i inżynierii produkcji*, Oficyna Wydawnicza Polskiego Towarzystwa Zarządzania Produkcją, Opole 2015.